



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 206/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpených HHB advokátska kancelária s.r.o., Andreja Kmeťa 576/13, Martin, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-7C/72/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B5-7C/72/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každému po **300 eur**, ktoré **j e** im Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. marca 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Sťažovatelia požadujú finančné zadostučinenie 800 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 206/2025-11 z 10. apríla 2025 bola ústavná sťažnosť sťažovateľov prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Sťažovatelia sa žalobou z novembra 2019 domáhali od žalovanej poisťovne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v súvislosti s dopravnou nehodou, pri ktorej zahynuli ich rodičia. O žalobe rozhodol Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 6. marca 2023, ktorým priznal sťažovateľke peňažnú náhradu 19 100 eur a žalovanému 22 900 eur a zároveň sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 4. mája 2023. Sťažovatelia 16. mája 2023 predložili vyčíslenie trov konania nevyplyvajúcich zo súdneho spisu. K vydaniu rozhodnutia o výške náhrady trov konania však nedošlo po dobu viac ako 11 mesiacov. Počas tejto doby podali sťažovatelia dve žiadosti, ktorými sa domáhali rozhodnutia o výške náhrady trov konania. Následne 15. apríla 2024 podali sťažnosť predsedovi mestského súdu na prietahy v konaní. Mestský súd rozhodol o výške náhrady trov konania sťažovateľov uznesením vyššieho súdneho úradníka z 19. apríla 2024, proti ktorému podala žalovaná sťažnosť, ku ktorej sa sťažovatelia vyjadrili 31. mája 2024. Z dôvodu ďalšej nečinnosti mestského súdu podali sťažovatelia ďalšiu žiadosť o konanie vo veci. Táto žiadosť ostala bez odozvy a mestský súd o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania do podania ústavnej sťažnosti nerozhodol.

4. Sťažovatelia poukazujú na to, že rozhodnutie o náhrade trov konania definitívne ukončí súdne konanie, predmetom ktorého bola náhrada nemajetkovej ujmy za dopravnú nehodu, pri ktorej zomreli ich obaja rodičia. Sťažovatelia ťažko znášajú, že konanie nie je stále definitívne skončené. Poukazujú na to, že na rozsudok vo veci čakali vyše tri a pol roka, pričom v období od 6. októbra 2020 do pojednávania 12. septembra 2022 súd nekonal. Preto negatívne vnímajú opakovanú aktuálnu nečinnosť mestského súdu v tomto pre nich citlivom spore. Nečinnosť súdu zasahuje do ich práva nakladať s peňažnými prostriedkami, ktoré im majú byť žalovanou z titulu trov konania zaplatené. Predovšetkým však dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 30. apríla 2025 podpredseda mestského súdu predložil vyjadrenie zákonnej sudkyne, s ktorým sa plne stotožnil. Z predloženej chronológie úkonov vykonaných v namietanom konaní, ako aj z predloženého spisu vyplýva, že uznesením z 23. apríla 2025 súd rozhodol o sťažnosti žalovanej proti uzneseniu z 19. apríla 2024. Sudkyňa okrem toho uviedla, že po právoplatnom rozhodnutí súdu vo veci samej boli obdobia nečinnosti zapríčinené zmenami zákonného sudcu, ako aj reformou súdnej mapy. Zároveň, v prípade náhrady trov konania ide o podstatne nižšiu sumu oproti nemajetkovej ujme, ktorá bola žalobcom priznaná právoplatným rozsudkom vo veci. Preto nemožno hovoriť o finančnej núdzi v súvislosti s potrebou rozhodnutia o náhrade trov konania. Navyše mestský súd 23. apríla 2025 rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pričom predmetné uznesenie je aktuálne v procese doručovania. Jeho

doručením stranám sporu bude vec vybavená. Preto považuje požadované finančné zadost'učinenie za neprimerané a ústavnú s'ťažnosť za nedôvodnú.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

6. Ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

7. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

8. Posudzované konanie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (4. mája 2023) je aktuálne vo fáze rozhodovania o výške trov konania, čo patrí k štandardnej agende všeobecného súdnictva. Preto dĺžka konania v posudzovanej fáze nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokováanej veci.

9. Z hľadiska správania s'ťažovateľov v posudzovanom období napadnutého konania ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich t'archu. S'ťažovatelia sa o predĺženie konania nepričinili. Význam veci pre s'ťažovateľov je daný tým, že ako úspešná strana súdneho sporu po právoplatnom rozhodnutí v merite veci očakávajú, že im budú nahradené finančné prostriedky, ktoré v konaní vynaložili.

10. Napokon hodnotil ústavný súd postup mestského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v posudzovanom období napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej s'ťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, ako aj z obsahu súdneho spisu. Po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej 4. mája 2023 s'ťažovatelia vyčíslili 16. mája 2023 trovy konania, ktoré nevyplývajú priamo zo spisu. Okrem toho požiadali aj o náhradu trov konania, ktoré priamo vyplývajú zo súdneho spisu. Mestský súd na to reagoval až o 11 mesiacov uznesením vyššieho súdneho úradníka z 19. apríla 2024, ktorým rozhodol o výške trov konania s'ťažovateľov, proti ktorému podala žalovaná 7. mája 2024 s'ťažnosť. V tejto fáze konania s'ťažovatelia podali dve žiadosti o konanie vo veci (15. decembra 2023 a 8. marca 2024) a s'ťažnosť predsedovi mestského súdu na postup v konaní (15. apríla 2024). O s'ťažnosti žalovanej rozhodol mestský súd o ďalších vyše 11 mesiacov uznesením z 23. apríla 2025, čomu predchádzala žiadosť s'ťažovateľov z 28. januára 2025 o konanie vo veci. Mestský súd zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka z 19. apríla 2024 tak, že znížil

trovy konania sťažovateľov. Z uvedeného vyplýva, že mestskému súdu trvalo právoplatne rozhodnúť o výške náhrady trov konania takmer dva roky napriek tomu, že sťažovatelia sa aktívne domáhali rozhodnutia o trovách. Nečinnosť a neefektívnosť mestského súdu mala za následok neprimeranú dĺžku rozhodovania o každodennej otázke výšky trov konania. Aj keď mestský súd vo vyjadrení poukázal na objektívne okolnosti, ktoré prispeli k predĺženiu konania (zmeny sudcov, zmena súdnej mapy), vo vzťahu k tomu je potrebné uviesť, že akékoľvek systémové nedostatky, resp. preťaženia v oblasti výkonu spravodlivosti, nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru oslabiť.

11. Vychádzajúc z uvedeného, dospel ústavný súd k názoru, že v posudzovanom konaní v časti rozhodovania o výške trov konania došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

12. Keďže mestský súd pred rozhodnutím ústavného súdu už rozhodol o sťažnosti žalovanej a tým o výške trov konania sťažovateľov, nebol dôvod na to, aby bolo mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

13. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia.

14. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti požiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia spoločne a nerozdielne 800 eur, čo odôvodňujú pociťovanou ujmov z dôvodu dlhodobého súdneho konania, ktoré súvisí s dopravnou nehodou, pri ktorej prišli o rodičov. Vzhľadom na dĺžku posudzovanej fázy konania o náhrade trov konania, berúc do úvahy predmet konania pred mestským súdom, správanie sťažovateľov, ako aj všetky okolnosti prípadu ústavný súd považoval priznanie 300 eur pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie (bod 2 výroku nálezu). Ústavný súd k tomu poznamenáva, že miera právnej neistoty sťažovateľov vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania je neporovnateľná s fázou pred rozhodnutím vo veci samej. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľov nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

15. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením.

16. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2025 je 371 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 371 eur), čo predstavuje 742 eur, spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje náhrada trov 771,68 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľov zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľov vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných od 1. januára 2025 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 23 %. Spolu tak sťažovateľom patrí náhrada trov konania 949,17 eur (bod 3 výroku nálezu).

17. Nebol dôvod zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, pretože ústavná sťažnosť je zo strany sťažovateľov odôvodnená zhodnou argumentáciou. Preto niet rozdielu v tom, či bola právna služba poskytnutá jednému alebo viacerým sťažovateľom. Sťažovateľom poskytnuté právne služby nevyžadovali osobitný prístup. To osobitne platí v konaní o ústavnej sťažnosti, ktorej nebolo v celom rozsahu vyhovené a v ktorom možno náhradu trov konania priznať len v odôvodnených prípadoch.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2025

Robert Šorl
predseda senátu